

DRAMA JAKO JEDNA Z METOD W PRACY WYCHOWAWCZEJ

Słowo *drama* pochodzi od greckiego *drao* – działam, usiłuję. Jest to metoda w wychowaniu i nauczaniu, która polega na rozwiązywaniu trudności poprzez działanie w roli. Drama wykorzystuje ekspresję człowieka oraz skłonność do zabawy i naśladownictwa. Jako metoda pracy sprzyja wszechstronnemu rozwojowi podopiecznych oraz przygotowuje ich do pełnienia ról społecznych. Angażuje uczestnika zajęć w aspekcie emocjonalnym i intelektualnym, pobudza jego zmysły oraz wyobraźnię. Ponadto drama jest metodą rozwijania, odkrywania i kształcenia uzdolnień artystycznych uczniów.

Nauczyciel dramy powinien umieć wytworzyć w grupie atmosferę bezpieczeństwa, naturalności i przyjaźni; kształtować w grupie wspólnotę dążenia do jednego celu oraz poczucie zbiorowej odpowiedzialności, a także być szczery oraz przenikliwy.

Ponadto, nauczyciel dramy ma możliwość doprowadzić do poczucia pełnej niezależności:

- zewnętrznej – poprzez akceptację przez podopiecznego własnego miejsca i roli w grupie;
- wewnętrznej – poprzez uzyskanie przez wychowanka świadomości własnych możliwości.

W zajęciach prowadzonych metodą dramy może uczestniczyć każdy. Jednak osoba mająca problemy z otwarciem się w grupie może napotkać na trudności, ponieważ zajęcia te wymagają zaangażowania oraz równości w traktowaniu wszystkich uczestników.

Można wyróżnić dwa rodzaje dramy:

- spontaniczną – jest ona stosowana w naturalnej sytuacji problemowej. Wyznaczane są wtedy role, a uczestnicy improwizują.
- planowaną – która polega na wspólnym zbieraniu materiału do problemu. Tworzy się wtedy scenariusz oraz wyznacza role.

Ćwiczenia w dramie, czyli formy strukturalne realizowane w krótkich odstępach czasu, to:

- Proste doświadczenia - np. ćwiczenia rozluźniające i koncentrujące;

■ Wyprawki dramatyczne:

- ćwiczenia ruchowe (np. ćwiczenie chodu wybranej postaci literackiej);
- ćwiczenia intonacyjne (np. „Wypowiedz się jak komentator sportowy...”);
- korzystanie ze zmysłów (np. przypominanie wrażeń smakowych).

■ Ćwiczenia dramowe:

- dokończenie opowiadania;
- przeprowadzenie wywiadu;
- zagranie sceny na podstawie określonego tekstu literackiego.

■ Gry - czyli wszelkiego rodzaju zabawy, które mają na celu pobudzenie aktywności oraz integrację podopiecznych.

■ Inne formy artystyczne - czyli układanie różnych form wypowiedzi, piosenek, historii, opowiadań czy bajek.

Gry dramowe są strukturami bardziej otwartymi niż ćwiczenia. Są oparte na improwizacji. Pozwalają zarówno zrozumieć drugą osobę, jak też poznać siebie poprzez wypowiedzi pozostałych uczestników. Punktem wyjścia do rozpoczęcia gry jest sytuacja wyjściowa, która ma swoje określone miejsce akcji (np. dom czy sklep), a uczestnicy wchodzą w określone role.

Teatr. Aktor pod kierunkiem reżysera występuje przed widzem. Jest to struktura zamknięta.

Drama właściwa jest rodzajem zdarzenia do którego wchodzi wszystkie typy zajęć. Ma strukturę otwartą. Uczestnik to równocześnie widz i aktor. Jej celem jest zmiana przekonań i nastawień uczestników w wyniku ujrzenia sytuacji w nowym świetle, własnymi emocjami.

Przebieg dramy właściwej powinien być następujący:

- wprowadzenie przez prowadzącego;
- przygotowanie się podopiecznych do wejścia w rolę;
- odegranie ról przez wychowanków;
- omówienie efektów pracy.

Istotną kwestią jest świadomość nauczyciela realizacji takich zadań jak:

- ustalenie celów dramy;
- dokładne zaplanowanie wprowadzenia (bohaterowie, miejsce zdarzeń, zasygnalizowanie problemu, sytuacja wyjściowa);
- dobranie odpowiednich technik które „dotrą do prawy”;
- doprowadzenie do przemiany pojmowania rzeczywistości.

Techniki dramy:

- **Rola.** Bycie w roli jako działanie powinno odbywać się intuicyjnie, aby przeżycia uczniów były jak najgłębsze.
- **Rozmowa.** Jest to najprostszy sposób bycia w roli. Przy jej stosowaniu niezbędne staje się wprowadzenie konfliktu.
- **Wywiad.** Może być przeprowadzany w parach lub w grupach. Uczestnicy mogą pozostać sobą lub przyjmować określoną rolę.
- **Rzeźba.** Najłatwiej się ją stosuje podczas pracy w parach. Wtedy pierwszy wychowanek jest rzeźbiarzem, a drugi materiałem plastycznym. Rzeźbiarz może wykonywać swoje zadanie poprzez wydawanie poleceń lub dotykiem, ustawiając partnera w określony sposób.

■ Stop – klatka. Ćwiczenie to polega na tym, że podopieczny zamiera w bezruchu, jednocześnie wyrażając jakąś sytuację. Inną możliwością stop – klatki jest wykonywanie jakiegoś ruchu przez uczestnika i zatrzymanie się w najważniejszym momencie.

■ Etiuda pantomimiczna. Zadaniem wychowanków jest pokazanie mimiką i ciałem określonego tematu lub problemu.

■ List. Jest to technika związana z rolą. Przybliża nieobecną postać, pomaga odkryć jego tajemnice. Forma ta może być wykorzystywana do charakterystyki bohaterów.

Podsumowanie

Drama nie jest wyłącznie zabawą, ale twórczą, radosną pracą. Podczas dramy wszyscy są aktorami, angażują się w fikcję, a po zakończeniu oceniają, dyskutują nad najważniejszymi problemami. Metoda ta rozładowuje kompleksy, napięcia psychiczne, pomaga w nawiązywaniu kontaktów międzyludzkim oraz rozbudza wiarę we własne możliwości. Uczestnicy powinni jednak być świadomi, iż uczestniczą w zajęciach nie po to aby grać, lecz po to aby się uczyć. Dramę można stosować również w domowych warunkach.

Literatura:

Krystyna Pankowska, *Edukacja przez dramę*, Warszawa 1997,

Braian Way, *Drama w wychowaniu dzieci i młodzieży*, Warszawa 1995,

H. Machulska, *Drama. Poradnik dla nauczycieli i wychowawców. Animator*,

K. Pankowska, *Drama - zabawa - myślenie*, Warszawa 1990

Opracowanie: Aneta Kobierska